

СТРАТЕГІЧНА СЕГМЕНТАЦІЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ В СІЛЬСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЯХ ЯК ОСНОВА ОПТИМІЗАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ОРГАНІЗАЦІЙ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

**СМІГУНОВА О.В. СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМ. ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

В статті йдеться про удосконалення організаційної структури організацій аграрного профілю шляхом стратегічної сегментації ділової активності в сільських агломераціях.

Speech goes in the article about the improvement of organizational structure of organizations of agrarian type by strategic segmentation of business activity in rural agglomerations.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Ринково-підприємницька трансформація господарюючих суб'єктів аграрного сектору затяглася з цілого ряду причин. Головних причин гальмування є дві. Перша з них є недосконала організаційна структура господарюючих суб'єктів, яка не дозволяє успішно впроваджувати надбання нової парадигми управління. До того ж сучасні керівні кадри господарюючих суб'єктів поспішають ознайомитися із цими надбаннями та включитись в активне опрацювання та реалізацію основних положень стратегічного менеджменту. Другою причиною є відсутність відповідних рекомендацій щодо форм господарювання та систем аграрного менеджменту суб'єктів підприємництва і державного управління АПК. Останньою спробою було затвердження Кабінетом міністрів України Комплексної програми підтримки розвитку українського села на період до 2015 року [1], реалізація якої пізніше, нажалю, була згорнута.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ознайомлення із спеціальною науковою літературою [2,3] показало, що успішна ринково-підприємницька трансформація господарських організацій можлива лише за наступних умов:

1) площа ріллі в підприємницькому секторі має бути не менше 5 тис. га. У внутрішньому середовищі сільських агломерацій має бути забезпечена об'єктивно необхідна пропорційність між виробничо-

господарською і соціальною сферами. Встановлено, що оптимального можна вважати таку агломерацію, за якої на кожного працюючого, зайнятого у виробничо-господарській сфері, припадає 1,4 – 1,5 зайнятих у соціальній сфері [2];

2) в межах виробничо-господарської сфери має здійснитись стратегічна сегментація ділової активності, в результаті якої мають бути сформовані два взаємобалансовані мегаблоки: перший, який об'єднуватиме виробництва сирової продукції сільського господарства та другий, який об'єднає господарюючі суб'єкти допоміжних виробництв та виробничої інфраструктури;

3) основні параметри особистих підсобних домогосподарств (ОПДГ) ми не враховуємо у зв'язку з тим, що ці господарства у майбутньому стануть непотрібними;

4) підприємницький сектор, який включатиме господарюючі суб'єкти, що є основними виробниками товарної продукції мають бути поділені на організації-лідери та організації-сателіти.

Лише після створення перерахованих умов з'являється можливість у проведенні ринково-підприємницької трансформації господарюючих суб'єктів аграрного профілю. Умови для реалізації майбутньої програми подібні до засад згаданої вище Комплексної програми підтримки розвитку українського села на період до 2015 року, яку, є всі підстави вважати, реалізувати у передбачені строки не вдасться. А тому необхідно успішно впроваджувати завдання ринково-підприємницька трансформація господарюючих суб'єктів.

Цілі статті полягали у вивченні наукових рекомендацій та світового досвіду здійснення стратегічної сегментації ділової активності в межах сільських агломерацій, без якої здійснення ринково-підприємницької трансформації господарюючих суб'єктів аграрного профілю неможливе. Разом з тим визначалась можливість її здійснення в конкретних сільських агломераціях Лівобережного Лісостепу України.

Виклад основного матеріалу. В якості об'єкта дослідження з теми даної статті було обрано Вільшанську сільську агломерацію Дворічанського району Харківської області.

Як видно з рис. 1, на Вільшанську сільську агломерацію в даний час базуються: ПСП «Вільшанське» (4539,2 га ріллі), СТОВ «Перемога» (1900,6 га ріллі) і два фермерських господарства з площею ріллі відповідно 50,4 і 48 га. Наявність перерахованих господарюючих суб'єктів дозволить сформувати на даній території локальну інтегровану виробничу агропромислову систему (сільський АПК або

стратегічний альянс). Статус організації лідера доцільно надати ПСП «Вільшанське», яке володітиме 69,4 % ріллі сільського АПК (без урахування площі ріллі у володінні ОПДГ). Організація лідер має стати власником поголів'я, розміщеного в межах цього АПК. Інші три господарюючих суб'єкти – організації-сателіти – сільськогосподарських тварин не будуть утримувати; вони спеціалізуються на виробництві рослинницької продукції, включаючи продукцію зернофуражних і кормових культур для організації-лідера, зокрема, в обмін на органічні добрива.

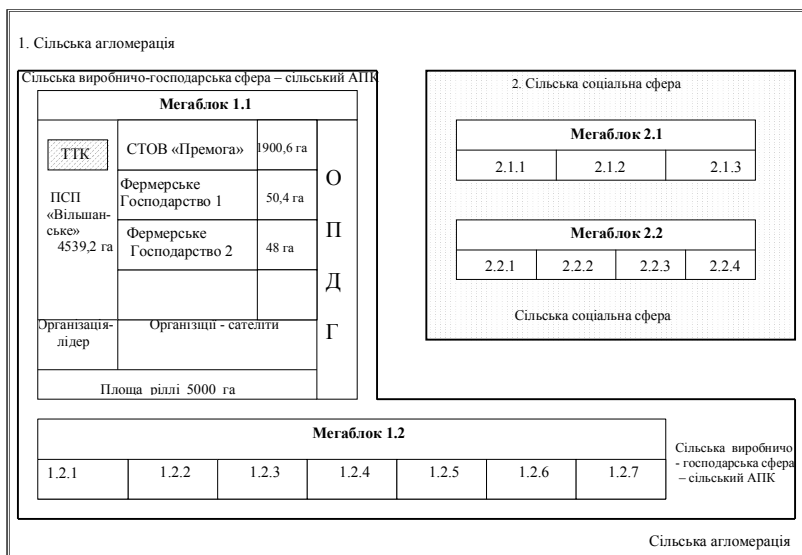
Як видно з рис. 1, згадані господарюючі суб'єкти аграрного профілю мають об'єднатися в Мегаблок 1 внутрішнього середовища сільської агломерації, що розглядається. Цілком зрозуміло, що він не зможе нормально функціонувати без сектору допоміжних виробництв та виробничої інфраструктури. Таким сектором у даному випадку є Мегаблок 4, який має обслуговувати й соціальну сферу сільської агломерації. Сільська соціальна сфера має включати Мегаблок 2 (заклади соціально-побутового обслуговування) і Мегаблок 3 (заклади соціально-культурного обслуговування).

Розшифруємо структуру Мегаблоків 2 і 3, які створюють соціальну сферу села:

- 2.1 – комбінат житлово-комунального господарства;
- 2.2 – комбінат соціально-побутових послуг;
- 2.3 – комбінат торгівельного обслуговування;
- 3.1 – заклади освіти;
- 3.2 – заклади охорони здоров'я;
- 3.3 – заклади культури;
- 3.4 – заклади фізичної культури та спорту.

Мегаблок 4 має включати як мінімум сім спеціалізованих функціональних блоків. На рис 1 це:

- 4.1 – промислове підсобне виробництво;
- 4.2 – виробництво будівельної продукції;
- 4.3 – надання господарських послуг;
- 4.4 – надання транспортних та спеціальних послуг;
- 4.5 – технічна експлуатація машин та обладнання;
- 4.6 – експлуатація енергетичного господарства;
- 4.7 – «Технологічна організація «Охорона довкілля».

Рис. 1. Принципова блок-схема підприємницької структури внутрішнього середовища агломерації, спеціалізованої на виробництві молока

Висновки. Лише за умови опрацювання проекту повнокомплектної локальної інтегрованої виробничої агропромислової системи (сільського АПК) буде можливим опрацювання проектів ринково-підприємницької трансформації окремих господарюючих суб'єктів аграрного профілю, які базуватимуться на Вільшанську сільську агломерацію Дворічанського району Харківської області.

Література.

1. Комплексна програма підтримки розвитку українського села на період до 2015 року. – Економіка АПК. 2007. №1 с.3 – 50.

2. Турченко Михайло Михайлович. Стратегічна організаційно-економічна реструктуризація організацій аграрного сектора : монографія / М.М. Турченко. – Харків : ТОВ «ЕДЕНА», 2006. – 537 с. – ISBN 966-8230-20-5.

3. Турченко Михайло Михайлович. Рациональна система управління процесом соціально-економічного розвитку сільських агломерацій: основні складові та шляхи формування / М.М. Турченко // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки Випуск № 91. – Х.:ХНТУСГ, 2009. – С.48 – 56.